

Vagy az 5. kép szerint leolvasunk a fa csucsára felfelé való irányáskor 33-at, a mérőrud végére lefelé való irányáskor 9-et, a fa tövére lefelé való irányáskor 18-at, ebben az esetben így kell számítanunk:

$$M = 4 \times \frac{33 + 18}{18 - 9} = 22.7$$

E kis számítási többlet sokkal kényelmesebb és kevesebb időbe kerül, mint a fától való vízszintes távolság megmérése.

Az államerdészet 1894. évi költségvetése.

Az alábbiakban közöljük a kincstári erdőkre, az államerdészet kezelésébe vett városi, községi és közbirtokossági erdőkre, az erdők állami felügyeletére, az országos erdei alapra és erdővásárlási alapra vonatkozó 1895. évi költségvetést az indokolással együtt.

Állami erdők.

Kiadás, 2. czim. — Bevétel, 1. czim.

Az állami erdők 1895. évi költségvetésének szerkezete az eddigőtől annyiban tér el, hogy az állami kezelés alá vett községi, stb. erdők költségelirányzatát nem csupán általányszerűen tünteti ki, a mint az eddig az illető fejezet 22. és 23. rovata alatt a kiadásokra 7. és 8. tétel alatt a bevételekre nézve volt felvéve, hanem az alább részletesen felsorolt okokból szükségesnek találtam az állami erdők czimének berendezését akkép módosítani, hogy egyfelől a kincstári erdők, s másfelől az állami kezelésbe vett községi erdők kiadásai és bevételei elkülönítve tárgyalassanak, s az állami kezelésbe vett községi erdők szükségletei és fedezete ne általányszerűen, hanem teljes részletességgel mutattassanak ki.

Rovat	K i a d á s o k	1895.	1894.	1895. évre tehát	
		évi előirányzat		több	keve- sebb
		f o r i n t			
Kezelési kiadások.					
1	Személyi járandóságok	933666	851950	81716	—
2	Iroda- és szolgatartási átalányok	13775	13761	14	—
3	Egyéb irodai költségek	28175	27383	792	—
4	Lótartási és utazási átalányok ...	96380	96730	—	350
5	Egyéb utazási költségek	99570	96300	3270	—
6	Kezelési épületek fentartása	37401	63205	4196	—
7	Jutalmak és segélyek	8340	12440	—	4100
8	Egyéb előre nem látható költségek	22080	19730	2350	—
8a	Perköltségek	6020	5420	600	—
	Összeg	1275407	1186919	88488	—
K ö z t e r h e k.					
9	Adó és egyéb közköltségek	574355	577935	—	3580
10	Egyházi és jótékony czélok	69195	67607	1588	—
	Összeg	643550	645542	—	1992
Ü z l e t i k ö l t s é g e k.					
11	Erdőrendezés és felmérés	71000	72917	—	1917
12	Tüzifa-vágatás és szállítás	1118656	1073500	45156	—
13	Épület- és műszerfa-vágatás és szállítás	747570	771798	—	24228
14	Fagyártmányok előállítása	312185	266589	45596	—
15	Faszén termelése és szállítása ...	142270	137081	5189	—
16	Erdőművelés	202612	201662	950	—
17	Mellékhaszonvételek	30166	28460	1706	—
18	Üzleti épületek és szállítási esz- közök	231804	248741	—	16937
19	Anyagok és termények vásárlása	93424	93450	—	26
20	Leltári tárgyak beszerzése	23850	23609	241	—
21	Egyéb előre nem látható költségek	40170	39596	574	—
	Összeg	3013707	2957403	56304	—

I. Kincstári erdők.

A magyarországi és horvátországi kincstári erdőknél az 1895. évre előirányzott rendes kiadások és bevételek összehasonlítva az 1894. évi költségvetésnek a magyarországi és horvát-szlavonországi kincstári erdőkre vonatkozó tételeivel, a 498. és 499. lapon levő táblázatban vannak sommásan és rovatonként kimutatva.

A részletezés szerint a kincstári erdők 1895.-i összes bevételei	7,877.506	frt,
rendes kiadásainak összege	4,943.464	„
s a várható tiszta jövedelem	2,934.042	frt.

Összehasonlítva az 1895. évi előirányzatot az 1894. évvel, kitűnik, hogy az 1895. évben

a remélhető rendes bevétel	310,533	frttal,
a rendes kiadás pedig	96,600	„
nagyobb és ehhez képest a tiszta jövedelem ...	213,933	frttal

kedvezőbb.

A kiadások és bevételek egyes rovatain mutatkozó eltérések indoklásául a következőket terjesztem elő:

Kiadás.

Kezelési kiadások.

1—8/a. rovat.

A kezelési költségek összes rovatain együttvéve 88.488 frt többszükséglet mutatkozik azért, mert a *személyi járandóságok* rovata alatt az 1893. évi IV. t.-cz. rendelkezése értelmében az erdőtisztai személyzet járandóságainak fokozatos szabályozása következtében szükségessé váló többköltség fedezetéről legalább részben gondoskodnom kellett.

Az állami tisztviselők illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. törvényczikk 21. §.-ának d) pontja szerint a törvény határozmányai alá nem tartozóknak jelentettek ki az állami erdészetenél, az erdőfelügyelőségeknél, és az országos erdei alaphól fenntartott intézeteknél alkalmazottak; de ugyanott kimondatott az is, hogy ezek külön intézkedés alá esnek.

Az államkormányzat legtöbb ágazatainál a fizetés- és lakpénzfelelmes a törvény czéljának megfelelően már alkalmazást nyert;

ig elenben az állami erdőtisztek illetményeinek szabályozása érdekében 1894-ben csak az első bevezető lépés történt meg azzal, hogy a törvényhozás ez évre az állami erdőtisztek illetményeinek javítására átalányképen 57.000 frtot engedélyezett, mely összegből a kincstári erdőket kezelő tisztikarra 39.230 frt, az állami kezelésbe vett községi erdők kezelésénél, a kir. erdőfelügyelőségeknél és az erdőőri szakiskoláknál alkalmazottakra pedig 17.770 frt esett.

A fizetések szabályozásának ezen első részéből a megjelölt átalányösszeg felosztása után az új fizetési osztályok fizetési fokozatai közül a III-ik, vagyis az utolsó fizetési fokozatba a tisztikarnak csak egyik része jutott, a II-ik fizetési fokozat szerinti fizetést pedig egyetlen egy sem nyerhette meg.

Szükséges volt tehát a jövő 1895. évre is a fizetésjavítással legalább azon szerény határig elmenni, melyen az állambháztartás érdekei ez idő szerint megengednek; mert az erdőtisztől épen úgy megkívánatik a magasabb fokú főiskolai képzettség, mint bármely más hivatali ágazatnál alkalmazottaktól, mert az erdőtisztől is, mint amazoktól, érettségi bizonyítvány, az erdőakadémiának 3 éven át való sikeres elvégzése s két évi gyakorlati szolgálat után államvizsga letételének oklevéllel való igazolása követeltetik. Egyenrangú tehát az erdész kiképzetésénél fogva minden más felső tanintézeti kiképzéssel bíró egyénnel, s ezért kell is, hogy javadalmazás tekintetében is a többi államhivatalnokokkal egyenlő elbánásban részesüljön.

Ez idő szerint azonban ez még nincs meg, mert, miként fennebb is említettem, ez első feljavítás dacára az idézett törvény-cikkben megállapított fizetési osztályokba tartozók közül igen sokan még az illető osztály legalsó fokozatába sem juthattak be, s még ezen kívül az általános előléptethetési viszonyokat tekintve, abban a kedvezőtlenebb helyzetben vannak a többi államhivatalnokokkal szemben, hogy a magasabb fizetési osztályokba a személyzet létszámához képest aránytalanul kevesebb léptethető elő, s miután hazánkban is a magán-erdőtisztek javadalmazása a magyar állami erdőtisztek javadalmazásához képest általában jobb és oly kedvező, hogy az a törvény kereteit is jóval meghaladja, s miután még attól is tartani kell, hogy a képzetlenebb fiatal vagy tapasztaltabb tehetséges régebbi tisztviselők is lassankint az államszolgálatból kilépve,

egy-
 egyes erdőbirtokosoknál keresnek alkalmazást, gondoskodni kell arról, hogy az 1893. évi IV. törvényezikben megszabott fizetési határok fokozatosan elérhetőek legyenek, s hogy az állami erdőtiszteknek legalább egy része a jelenlegi rangfokozatoknak megfelelő fizetési osztály két alsóbb fizetési fokozatával összekötött járandóságok élvezetébe helyeztessék, és pedig oly módon, hogy a XI—VII-edik fizetési osztályokba tartozó erdőtisztek legalább egy kis része II., tulnyomó része pedig a III. fokozatba soroztassék be, a mi ily korlátolt mértékben azért vált szükségessé, mert a részletesen előirányzott összegekből az 1895. évben a magyar és horvát államerdőknél a még 23.500 + 6.000, összesen tehát 29.500 frt megtakarítandó, mert a költségvetésben létszám-szerűleg felvett fizetésekből azok fele része csak az 1896. évre lesz megadható.

A VI. fizetési osztályba tartozók, a kiknek száma igen csekély, miután ezen osztályban csak két fokozat van, tervezetem szerint egyenlő arányban osztandók be az 1-ső és 2-odik fokozatba.

Ragaszkodnom kell ezen célzatomhoz annyival is inkább, mert az erdőtisztek szolgálata nagy felelősséggel van összekötve, éjjelnappali tevékenységet igénylő, fáradságos és veszélyekkel járó, elszigetelt székhelyeik miatt a megélhetés költségesebb, mert a piaczoctól rendszeren távol laknak, gyermekeiket rendszerint házon kívül kell neveltetniök, a gyógykezelés körülményes és költségesebb stb.

De végül az állam érdekében lévőnek is látom az erdőtisztek anyagi helyzetének sürgős javítását, mert kezelésökre nagy értékű állanvagyon van bízva, főfeltétel tehát, hogy az illető független, lelkiismeretes, anyagi gondoktól lehetőleg ment egyéniség legyen, s mert a javadalmazás jelenlegi elégtelensége mellett kiválóbb tehetségű, önérzetes fiatalság a szaktól elriasztatik, holott más országokban a kormányzat részéről állampolitikai okokból is kedvezményezett erdészeti szolgálatra a tanuló ifjuság képzetebb része, s a miveltebb középosztály ifjusága versenyez.

A személyes járandóságok rovatán előirányzott 81.716 frtnyi többletnek azonban nem az egész összegét veszi igénybe az ekként tervezett fizetésszabályozás, hanem az erdészeti tiszt-

viselők fizetésének szabályozására az 1894. évi költségvetésbe csak sommásan felvett 57.000 frtból az államerdészeti tisztviselők fizetéseinak javítására eső 39.230 frt leszámításával csupán 25.236 frtot.

További 15.450 frtot tesz ki azon összeg, mely a ministerium központjában alkalmazott s 1894. év végéig a központi költségek közt elszámolt, jövőre azonban a kezelés terhére fizetendő „központi számvevőség“ egész évi és évek óta rendszeresített, tehát nem módosítható járandóságait képezi, mely összeg az erdőszámvevőség azon személyzeti létszámának felel meg, a melylyel az közvetlenül a ministeri központi számvevőséggel 1889. évben történt egyesítése előtt birt.

1.800 frtot végül az erdőszámvevőség személyzetének szükségképeni szaporítása végett voltam kénytelen e rovaton felvenni, egyrészt azért, mert az erdészeti számvevőségi ügykör az állami kezelésbe átvett községi stb. erdők tetemes szaporodása és az „országos erdei alap“ folytonosan növekedő ügykezelése következtében jelentékenyen kiterjedt, másrészt azért, hogy szakszámvevőségi erők neveléséről is gondoskodva legyen, szükséges volt négy gyakornoki állás rendszeresítéséről gondoskodni, s ezen célra vettem e rovaton az 1.800 frtot előirányzatba.

Meg kell még jegyeznem azt is, hogy a járandóságok javítása céljából felvett összeg nem csupán a fizetések emelésére fog szolgálni, hanem a fizetés 15⁰/₀-át kitevő és köztudomás szerint már szintén elégtelennek bizonyult lakpénznek a törvényes mértékre való emelésére is, mert ez idő szerint a természetbeni lakással nem bíró erdőtisztek a lakbért kivétel nélkül fizetésükből kénytelenek pótolni, sőt még a tervezett felemelés mellett is többször lesznek erre rászorulva.

Az államerdők tisztviselőinek központi létszámából a községi erdők központi létszámába átvett egy erdőtanácsosnak és egy főerdésznek 4.200 frt járandósága az államerdők költségvetéséből kivételtet és ennek helyébe a legkisebb javadalmazással ellátott erdőőrök fizetésének némi javítására 4.500 frt lett felvéve.

A *kezelési költségek* majdnem összes többi rovataim is vettem fel a mult évekhez képest valamivel nagyobb összegeket, mert a tényleges szükséglet a kezelési teendők folytonos szaporodása s

több régi épület megfelelő helyreállításának szüksége következtében emelkedik, kivéve a lótartási átalányok czimü rovatot és a jutalmak és segélyek rovatát, mely utóbbin, tekintettel a fizetések feljavítására, az 1895. évre 4.100 frttal kevesebbet irányoztam elő.

Közterhek.

9—10 rovat.

Az adó és közterhek rovatán a mult évi eredmény alapján a tényleges szükséglet szerint 3.580 frttal volt kevesebb előirányozható, ennek ellenében azonban az *egyházi és jótékonycélok* rovatán a szükséglet bizonyult 1.588 frttal nagyobbak, miért is annak fedezetéről kellett gondoskodnom.

Üzleti költségek.

11—21. rovat.

11. *Erdőrendezés és felmérés.* Az időközben megtörtént birtokrendezések és erdőelkülönítések következtében több helyt szükségessé vál az üzemtervek módosítása és új üzemberendezések belterjes foganatosítása, ezen rovaton a tényleges szükséghez képest a költségeket megközelítőleg oly összegben kellett előirányozni, mint a mely az 1894. évre engedélyeztetett, vagyis egészben 1.917 frttal szállithattam le.

12. *Tüzifavágatás és szállítás.* Ezen rovaton 45.156 frttal nagyobb költségösszeg vétetett fel, mint az 1894. évre, mert a vinkovcei főerdőhivatal és az államvasutak közt létrejött szerződés alapján 1894-től 10 éven át évi mintegy 30.000 ürméter tűzifa szállítandó, mely lekötött famennyiség következtében a közfogyasztás számára más tűzifa-hozamokat kell eladni. Ennélfogva szükségessé vált nagyobb termelési és szállítási költségek fedezetéről gondoskodni.

13. *Épületi és műszerfavágatás és szállítás.* E rovaton azért szállítottam le a költségeket, mert egyes erdőhatóságok kerületében erdőgazdasági tekinteteből kevesebb épületi és műszerfaanyag fog házilagosan termeltetni. Így ezen oknál fogva a mármaros-szigeti kerületben 1895-ben mintegy 7.000, a lipóújváriban

16.000, a soóváruban 16.000 frttal kevesebb költségre lesz szükség. A megfelelő bevételi rovaton mindazonáltal a jövedelem csökkenni nem fog.

14. *Fagyártmányok előállítás.* Tekintettel arra, hogy az állam vasutakkal létre jött szerződés alapján a vinkovcei főerdőhivatal kerületéből 10 éven át évi mintegy 70.000 vasuti bükkfatalp lesz szállítandó, ennek termelése és átadási helyre való szállítása költségeinek fedezetéül 30.000 frtot, továbbá az ungvári főerdőhivatal kerületéből szintén az államasutaknak szállítandó talpfák termelése fokozottabban fogván megtörténni, végül számos más kerületben a saját építkezésekhez nagyobb mennyiségű fagyártmány szükségeltetvén, ezen okból még további 15.596 frtnyi és így e rovaton egészben 45.596 frtnyi többletet irányzok elő. Önként értetik, hogy ennek folytán a termelési többletnek megfelelőleg a bevételek is nagyobbak lesznek.

A bevételi többlet ugyan az előirányzatban csak 24.311 frttal van kitüntetve, tényleg azonban 72.311 frtot tesz ki, mert a vinkovcei főerdőhivatalnál szokásos elszámolás szerint, a fagyártmányokért befolyó bevételi összegek az „épületi és műszerfa“ czimű rovaton számoltatnak el, s így a fagyártmányokért 1895-ben ezen kerületben várható 48.000 frtnyi bevétel is előirányzatnak ezen említett rovata alatt fordul elő.

15. *Faszéntermelés és szállítás.* A faszéntermelés a szászsebesi erdőhivatal kerületében fog fokozódni, nagyobb mennyiség fogván a vajdahunyadi kir. vasgyárnak átadatni; ezért ezen rovat kiadási, de bevételi tételei is meghaladják az 1894-iki tételeket.

16. *Erdőművelés.* A felújításnak teljes mértékben való teljesítése és mutatkozó hézagok, valamint nagyobb tisztítások felerdősítése szükségessé tették a költségeknek 950 frttal való felemelését.

17. *Mellékhaszonvételek.* A besztercebányai erdőigazgatóság nagyobb mennyiségű fenyőmag termelését tervezi, mely czélra eddig külön költség nem volt. Ez okból emelkedik a szükséglet 1.706 frttal.

18. *Üzleti épületek és szállítási eszközök.* Minthogy a f. év folyamán rendkívüli elemi rongálások elő nem fordultak, ezen

rovaton — a takarékoság legszélső határait szem előtt tartva — az 1894-iki szükséglethez képest 16.937 frttal kevesebb volt előirányozható.

19. *Anyagok és termények vásárlása.* Csak 26 frtnyi lényegtelen leszállítás volt eszközölhető.

20. *Leltári tárgyak beszerzése.* A tényleges szükség teszi indokoltá a 241 frtnyi többlet felvételét.

21. *Egyéb előre nem látott költségek.* A múlt évi eredmények alapján ezen kiadási tételt 574 frttal fel kellett emelni. Ezen rovaton számoltatnak el az elemi és rovarkárok okozta költségek, vágásörök ideiglenes felfogadásával járó költségek, a munkások gyógyszer-szükséglete stb; tapasztalás szerint pedig ezen kiadások majdnem évről-évre emelkednek.

22. *Az országos erdei alapnak adandó állami segély.* Az 1879. évi XXXI. t.-cz. alapján képezett országos erdei alapnak az alább 4-edik czim alatt foglalt indokolásban előadott s teljes méltánylást érdemlő körülményekre való tekintettel, erdőültetési és csemete-nevelési czélokra 10.800 frtnyi államsegély adományozását czélozván, ezen összeget itt egy külön tétel alatt vettem fel a kincstári erdők kiadásai közé.

Bevételek.

1—6. a) rovat.

1. a) *Tüzifaeladás.* Az ezen rovatnál várható 82.846 frt. nagyobb bevétel a vinkovcei főerdőhivatal és az államvasutak közt létrejött szerződés alapján szállítandó mintegy 30.000 ürméter tűzifaért befolyandó vételárból, továbbá az ungvölgyi h. é. vasut és az ahhoz vezetett erdei pályák kiépítése következtében értékesíthető nagyobb tűzifamennyiségért, ugyszintén a kolozsvári erdőigazgatóság kerületéhez tartozó dobresti erdőkből kitermelendő mintegy 40.000 ürméter fáért biztosított bevételek alapján várható.

b) *Épület- és műszerfa.* A besztercebányai erdőigazgatóság, a zsarnóczai és soóvári erdőhivatalok, végre a vinkovcei főerdőhivatal épületfahozamának bizton remélhető áremelkedéssel való értékesítése, az orsovai erdőhivatal használaton kívül állott némely

erdőrészeinek részben már szerződésileg biztosított értékesítése tette indokolttá a 185.507 frtnyi bevételi többlet előirányzását, melyből azonban 48.000 frt azon bükképületfaanyag után várható, mely mint fagyártmány a vinkovcei főerdőhivatalnál vasuti talpfára dolgoztatik fel a m. kir. államvasutak részére.

c) *Fagyártmányok.* Az ungvári főerdőhivatal a kiépült ungvölgyi h. é. vasut és erdei pályák segítségével az eddiginél több vasuti bükktalpfát fogván a m. kir. államvasutaknak szállíthatni, — ezen rovaton erre való tekintettel 24.311 frttal nagyobb bevétel volt előirányozható. Itt különben azon észrevételt kell még tennem, a melynek a kiadások megfelelő rovatán is adtam kifejezést, hogy t. i. ezen rovaton a bevételi többletet tulajdonképen 72.311 frt, de a vinkovcei főerdőhivatal a fagyártmányok rovata terhére termelendő vasuti bükktalpfáért befolyandó 48.000 frtot az „épület- és műszerfa“ rovatba vette fel, mert ez a bükképületfából kerül ki, minek következtében a többlet ezen előirányzattal az utóbbi rovat javára esik.

d) *Faszén.* A szászsebesi erdőhivatal a vajdahunyadi kir. vasgyárnak az eddiginél nagyobb mennyiségű faszénet fog szállíthatni, minek következtében a bevétel ezen a rovaton az előirányzott 11.126 frttal nagyobb lesz.

2. *Mellékhaszonvételek.* Több erdei tisztásnak a gazdasági tervek szerinti beerdősítése következtében a haszonberek apadván, a 2.581 frttal kisebb előirányzati tétel indokolt.

3. *Anyagok és termények.* Az előreláthatólag értékesíthető anyagok mennyiségére való tekintettel 2.370 frttal nagyobb bevétel vétetett fel.

4. *Leltári tárgyak.* A valószínűségnek megfelelően 1.774 frttal kevesebb lett előirányozva.

5. *Térítmények.* Az előrelátható körülményekre való tekintettel 915 frttal több volt előirányozható.

6. *Egyéb bevételek.* A múltban elért eredményekhez képest 7.123 frttal nagyobb bevétel vétetett fel.

6. a) *Perköltségek.* A múlt év eredményének és a valószínűségnek megfelelően ezen rovaton 690 frttal több volt az előirányzatba felvehető.

Jelentés

az erdővásárlási alap állapotáról.

Az 1884. évi XXVI. t.-cz. 1. §-a rendelkezése szerint „Az erdők értékesítéséről és vételről a földmivelésügyi m. kir. minister évenként a költségvetés indokolásában jelentést tesz“.

Az idézett törvény ezen rendelkezéséhez képest tehát az urbéri rendezés következtében, avagy törvényhozási engedély alapján eladott állami erdők faállományáért befolyt pénzről és ennek felhasználásáról az 1893. évre a következő jelentést tehetem.

Bevétel.

Az 1892. év végeig eladott erdők területe tesz 35.592'47 kataszteri holdat.

Az 1892. évi pénzmaradvány álladéka	---	121.192	frt	70 ¹ / ₂	kr.
” ” ” takarékbetét	---	188.477	”	—	”
” ” ” bevételi hátralék	---	343.672	”	78	”
” ” ” vasuti törzsrészvény	---	267.600	”	—	”
1892. év végén az összes cselekvő vagyon álladéka	---	920.942	frt	48 ¹ / ₂	kr.

Az 1893. évi bevételek a következők:

1. A Markovits Lázárnak eladott 50 kat. holdnyi erdőrészt faállományának vételére 349 frt 12 kr.
2. Zab Georgenak eladott hollómezői 61 holdnyi erdőrészt faállományának vételére 1.251 frt 73 kr.
3. Határvonal kijelölése alkalmával Harsány községnek eladott 101 drb tölgy vételére 288 frt 40 kr.
4. A telepítésre átadott bogojevai erdő faanyagának vételár-részlete 62.025 frt 83 kr.
5. A Budapest fő- és székváros közönségének eladott 1122'6 kat. holdnyi — Budakesz község határában fekvő — erdőrészt faállományának vételére 223.000 frt — kr.

6. A felső torontáli ármentesítő társulat által birói egyesség alapján faérték fejében fizetett összeg	1.630	frt	54	kr.
7. A bogojevai felső erdő II. vágássorozatóból telepítési célra kihatott 27·2 kat. hold erdőterület faanyagának vételára	6.300	frt	—	kr.
8. A monostorszegi községi jegyző és tanító részére kihatott 35 kat. holdnyi erdőterület faállományának vételára	2.582	frt	07	kr.
9. A gödöllői erdőhivatal kerületében levő Langenthal nevű erdőrészben üzemen kívül termelt tűzifa vételára	12.358	frt	19	kr.
10. Vételár-hátralékok utáni kamatok	4.993	„	62 ¹ / ₂	„
11. Takarékbetétek utáni kamatok	9.053	„	13	„
12. Regale-kötvények szelvénykamatai	121	„	50	„
13. Az országos erdei alapnak adott 12.000 frtnyi kölcsön utáni kamatok 1893. április 15-től 1893. december 31-ig	256	„	—	„
14. A kiadások fedezésére a takarékbetéből felvett összeg	23.678	„	36	„
15. Az országos erdei alap által visszafizetendő kölcsön	12.000	„	—	„
16. Idegen pénzek	9.646	„	14	„
17. Visszatérített előlegek	23.646	„	14	„
18. Vasuti törzsrészcvények: 240.000 forint hozzájárulási hányad ellenében ungvölgyi helyi érdekű vasuti törzsrészcvények	240.000	„	—	„
19. Regale-kártalanítási kötvények	1.350	„	—	„
1893. évben tehát eladatott 1.295·8 kat. holdnyi erdő, s a bevétel	634.525	frt	77 ¹ / ₂	kr.
Az 1893. év elején volt álladékkal együtt 34.888·27 holdat tesz az eladott erdők területe, az összes bevétel pedig az 1893. év elején volt álladékkal együtt 1893. év végén	1.555.468	„	26	„
tesz ki (ebből bevételi hátralékokra esik).	479.079	frt	10	kr.

Vagyoni állás 1893. év végén.

Összes bevétel	---	---	---	---	---	1,555.468	frt	26	kr.
Összes kiadás	---	---	---	---	---	338.987	„	94 ¹ / ₂	„
Az összes tiszta vagyon az 1893. év végén						1,216.480	frt	31 ¹ / ₂	kr.

és pedig:

1893. évi pénzmaradványban	---	---	---	---	---	75.371	frt	31 ¹ / ₂	kr.
Takarékbetétekben	---	---	---	---	---	164.798	„	64	„
Bevételi hátralékokban	---	---	---	---	---	479.079	„	10	„
Vasuti törzsrészvény	---	---	---	---	---	507.600	„	—	„
Regale-kárt. kötvény	---	---	---	---	---	1.350	„	—	„
						1,228.199	„	05 ¹ / ₂	„
Levonva a kiadási hátralékot	---	---	---	---	---	11.718	„	74	„
Marad tiszta cselekvő vagyon	---	---	---	---	---	1,216.480	frt	31 ¹ / ₂	kr.

Az erdővásárlási alap jelenlegi állapotáról való tájékozás végett még a következőket van szerencsém megemlíteni.

1893. év végével az alap rendelkezésére állott tehát:

1. Készpénzmaradvány	---	---	---	---	---	75.371	frt	31 ¹ / ₂	kr.
2. Takarékbetétekben	---	---	---	---	---	164.798	„	64	„
3. 1894-ben eddig befolyt bevételek	---	---	---	---	---	125.923	„	04	„
Összesen	---	---	---	---	---	366.092	frt	99 ¹ / ₂	kr.

1894. évben már kiutalványoztatott:

1. A Szelényi-féle tátra-lomniczi birtok megvételére	---	---	---	---	---	30.000	„	—	„
2. A gróf Teleki-féle erdélyi birtok vételára	---	---	---	---	---	254.677	„	06 ¹ / ₂	„
3. Ungvölgyi és szepsi-meczenzéli vasut törzsrészvényeiért	---	---	---	---	---	68.000	„	—	„
4. Előlegekre	---	---	---	---	---	5.000	„	—	„
Összesen	---	---	---	---	---	357.677	frt	06 ¹ / ₂	kr.
Marad	---	---	---	---	---	8.415	frt	93	kr.

Az erdővásárlási alap terhére jövőre még a következő helyi érdekű vasutaknak törzsrészvények jegyzése útján való támogatása van tervben és pedig:

a) az ungvár-nagymihályi vasattal szemben	---	---	---	---	---	25.000	frt		
b) a gyulafehérvár-zalathnai vasutal szemben	---	---	---	---	---	130.000	„		
c) az aszód-balassagyarmathi vasutal szemben	---	---	---	---	---	58.000	„		
d) a novszka-dugoszelői vasutal szemben	---	---	---	---	---	60.000	„		

e) a garam-berzencze-lévai vasúttal szemben --- 250.000 frt összeg erejéig, mely összegek az alap ezután befolyó jövedelmeiből megfelelő sorrend szerint lesznek folyóvá teendők.

II. Az állam által kezelt községi erdők.

Az állami kezelés alatt álló községi stb. erdők bevételei és kiadásai, miként az állami erdők indokolásának bevezetésében fentebb már megemlítettem, eltérőleg az eddigi költségvetés szerkezetétől, itt elkülönítve tárgyaltnak.

Az eddigi költségvetésekben a községi erdők a magyarországi kincstári erdők részletezésének csupán külön rovatait képezték (a 7. és 8. bevételi és 22., 23. kiadási rovatokat), melyekben a bevételek és kiadások főösszegei általányszerűen voltak kitüntetve. Most azonban úgy a kiadások, mint a bevételek teljes részletességgel és a tényleges szükségnek megfelelően, egyfelől vármegyék s illetve városok szerint elkülönítve, s másfelől rovatok szerint felszítva tárgyaltnak, s hasonlóképen külön részleteztetnek a személyi járandóságok is, melyek eddig szintén a kincstári erdők személyi járandóságai közé voltak befoglalva.

Hogy az állami erdők eddigi költségvetéseinek összeállításánál nem ez az eljárás követett, annak oka az, hogy 1884-ben, midőn a községi erdők kezelése először jelent meg az állami költségvetésben, s később is még néhány évig, mindössze csak néhány város és vármegye községi erdeire terjedt ki az állami kezelés, s maga az intézmény is inkább csak kezdeményezés számba ment még akkor, úgy, hogy egyelőre nem volt elkerülhetetlenül szükséges a költségvetés addigi berendezését megváltoztatni. S az a körülmény sem képezhetett eddig nehézséget, hogy a kiadások általányszerűen a bevételek összegével irányoztattak elő, mert ha a tényleges kiadások el is tértek a bevételektől, az akkor még csekély különbözeteket fennakadás nélkül el lehetett számolni a kincstári erdők hitelének keretében.

Később azonban s nevezetesen 1889-től kezdve fokozatosan, minden évben több és több vármegye kérelmezte a községi, urbéres, közbirtokossági, egyházi, iskolai stb., szóval az erdő-törvény 17. §-a alá tartozó kisebb erdők állami kezelésbe vételét, még pedig oly okokra támaszkodva, melyeket közgazdasági tekin-

tetekből nem lehetett figyelmen kívül hagyni. Ennek folytán ma már 29 vármegyében és 5 városi törvényhatóságban az összes ilyen természetű erdők, három más vármegyében pedig a községi erdők tulnyomó része tényleg az állam által kezeltetik, úgy, hogy az állami kezelés összesen 4.385 község határában 6.976 külön birtokra, s egészben 1.966.850 katasztrális hold erdőre terjedt ki, s 137 tisztviselőt és 47 altisztet foglalkoztat állandóan, nem számítva 30—40 olyan erdőakadémiát végzett fiatallembert, kik, mint műszaki díjnokok, az üzemtervek készítésénél kisegítő szolgálatot teljesítenek.

A községi erdők állami kezelése tehát többé nem tekinthető kísérletnek, hanem olyan intézménynek, melyet továbbra is fentartani és tekintettel arra, hogy fokozatosan a többi vármegyék is kérelmezni fogják az állami kezelést, okvetlenül fejleszteni kell.

Mindenesetre elérkezett az ideje tehát annak, hogy az állam-erdészeti szolgálat ezen új ágának szervezete és működése is kifejezést nyerjen az állami költségvetésben, annál is inkább, mert ily kiterjedt kezelés mellett az évi szükségleteket nem lehetséges többé a birtokosok által fizetett kezelési átalányok szűk keretébe beszorítani.

A szükségletek ugyanis, miként a jelen költségvetés bevételi és kiadási összegeinek összehasonlításából is kitűnik, jóval nagyobbak, mint a bevételek, sőt már a megelőző években is meghaladták a bevételeket, úgy, hogy a hiányt részben a kincstári erdők hiteléből, részben az országos erdei alap jövedelméből, s illetve — miután az országos erdei alap saját kiadásai mellett ezt a terhet már nem bírta meg, — az erdővásárlási alaphól vett kölcsönből kellett fedezni.

Annak pedig, hogy a birtokosok által szerződésileg fizetett kezelési átalányok a kiadásokat teljesen nem fedezhetik, nem a takarékoság hiánya az oka, hanem az a körülmény, hogy a szerződések megkötése alkalmával a birtokosokat nagyobb, megfelelő átalányok fizetésére kötelezni nem lehetséges.

A községi erdőket ugyanis sok vármegyében, s nevezetesen éppen azokban, melyekben aránylag véve ugysis kevés az erdő, s a

melyekben ép ezért a községi erdők gondos kezeléséről és ezen az uton jókarba helyezésétől a legégetőbb szükség volt gondoskodni, az erdőtörvény életbe léptetése már többé-kevésbé megrongált, sőt részben tönkre tett állapotban találta, úgy, hogy ezek nagy része nemcsak jövedelmet nem hajtott és nem hajthat még egy ideig, hanem ellenkezőleg a birtokosokra csak terheket rótt, melyeket bizonyos határon túl fokozni, a kezelési átalányok megszabásainál lehetetlen volt. Ennélfogva az állam sok esetben azon kényszerhelyzet előtt állott, hogy a törvényhatóságok sürgető kérelmeivel szemben vagy továbbra is jó sorsukra hagyja a szóban forgó, egyenként csekély jelentőségű, de összeségükben fontos közgazdasági tőkét képviselő községi erdőket, vagy pedig áldozatok árán is elvállalja azok kezelését s e végből oly összegben szabja meg az évi átalányokat, melyeket a szegényebb birtokosok még megfizetni képesek.

Azon fontos érdekekre való tekintetekből, melyek a községi erdők fentartását országszerte megkövetelik, hivatali elődeim, ahol csak lehetséges volt, az utóbbit tartották szem előtt s a szerződések megkötése alkalmával, a hol többet általában elérni nem lehet, megelégedtek azzal is, ha a tulajdonképeni kezelési költségek, vagyis az állandó kezelő személyzet alkalmazásával járó kiadások, évről-évre megtérítetnek, a rendkívüli és időszaki munkálatok költségeit, nevezetesen a háromszögelési, felmérési és üzemtervkészítési költségeket ellenben vagy számitáson kívül hagyták, vagy pedig beleegyeztek abba, hogy ezen munkálatok mérsékelten felszámított költségei, tekintet nélkül arra, hogy azokat az államnak már az első években kiadni kell, a többnyire 20 évre terjedő szerződési idő alatt kamatmentesen, csekély évi részletekben törlesztessenek.

Ily módon sikerült is elérni legalább azt, hogy az 1894. évig a tulajdonképeni kezelési kiadások teljesen fedezhetőek voltak a kezelésért fizetett átalányokból; a felméréseknél és üzemtervi munkálatoknál alkalmazott segédszemélyzet költségeit és az ezen munkálatoknál szükséges dologi kiadásokat, továbbá a többé-kevésbé elpusztult községi erdők újra erdősítésének előmozdítása céljából termelt és ingyen kiosztott csemeték költségeit ellenben ezen időpontig is több éven át a kincstári erdők és — miként már

emlitém — az országos erdei alap hiteléből, és miután ezen alap hitele nem volt elégséges, az országos erdővásárlási alaphól vett kölcsönből kellett fizetni.

Az 1894. évtől kezdve azonban a helyzet e tekintetben is lényegesen megváltozott, a mennyiben az 1894. évre tényleg már engedélyezett és 1895-re most előirányzott fizetésjavítások folytán a községi erdők bevételei a tulajdonképeni kezelési kiadásokat sem fedezhetik teljesen, mivel a szerződéskötések alkalmával csak az akkor fennállott fizetések és lakpénzek voltak a birtokosokkal szemben felszámíthatók.

Ennélőgva, hogy egyfelől a kincstári erdőket és az országos erdei alapot ne kelljen továbbra is oly kiadásokkal terhelni, melyek azokat tulajdonképen nem illethetik, de másfelől azért is hogy a községi erdők ma már kiterjedt kezelése a költségvetésben megfelelően bemutatva legyen, szükségesnek tartottam ezen kezelési ág kiadásait és bevételeit is részletesen tárgyalni.

A mi a községi erdők költségvetésének alaki berendezését illeti, meg kell jegyeznem, hogy miután a községi erdők kezelési kiadásai ugyanazon természetűek, mint a kincstári erdők hasonló nemű kiadásai, a községi erdők kezelési kiadásainál is ugyanazon rovatok vétettek fel, mint a kincstári erdőknél, azzal a különbséggel, hogy miután itt az állam által viselendő perköltségek nem fordulnak elő, ez a rovat elhagyatott.

Ellenben a kincstári erdők „adó és közterhek“ és „üzleti kiadások“ czime alá foglalt rovatokkal szemben a községi erdők költségvetésében „erdőrendezés és egyéb dologi kiadások“ czime alatt csupán négy rovat, t. i. az „erdőrendezés“, „csemetekertek és erdősités“, „leltári tárgyak beszerzése“ és „egyéb előre nem látott kiadások“ czimű rovatok vétettek fel, mivel az adót és egyéb közterheket s továbbá az anyag-termelés, szállítás és értékesítés költségeit nem az állam, hanem közvetlenül a birtokosok viselik, s így ezen rovatok a községi erdők költségvetésében nem is fordulhatnak elő.

Végül a bevételeknél mindössze két rovat vétetett fel, melyek közül az elsőben a vármegyék és városok által kötött szerződésekben megállapított kezelési átalányok, a másodikban pedig egyes, a főszerződésekbe be nem foglalt kisebb erdőbirtokosok járuléakai,

továbbá a késedelmi kamatok és más kisebb bevételek vannak előirányozva.

A mi már most az ekként berendezett költségvetésben előirányzott összegeket s azok indokolását illeti, a következőket van szerencsém megjegyezni. Miként a részletezésből kitűnik, kezelési kiadásokra 255.266 frt, erdőrendezés és egyéb dologi kiadásokra pedig 56.497 frt, együtt tehát a szükségletek fedezésére 311.763 forint irányoztatott elő, mely összeggel szemben 1894-re a volt naszódvidéki közkégeknek 55.777 frt, s a többi községi erdőknél 181.888 frt, együtt tehát 237.665 frt vétetett fel, mihez azonban hozzászámítandó még a tisztviselői fizetések javítására 1894-re engedélyezett 57.000 frt átalány-összegeből a községi erdők kezelésénél alkalmazott tisztviselőkre eső 10.470 frt is, úgy, hogy ezek folytán az 1894. évi összes kiadások 248.135 frtra s ezzel szemben az 1894. évi tényleges többszükséglet 63.628 frtra tehetők.

A bevételek az 1894-re előirányzott 165.888 frt és 55.777 frt, együtt 221.665 frttal szemben összesen 232.100 frttal vannak felvéve, a bevételi többlet tehát 10.435 frt.

Végül a bevételek és kiadások között mutatkozó különbözet a fentebbi szám adatok szerint számítva, az 1894. évi költségvetés szerint 26.470 frtot, az 1895. évi előirányzat szerint pedig 89.663 frtot tesz ki.

Ezek előrebocsátása után az 1895-re felvett összegek részletes indokolásául a következők szolgálhatnak.

Kezelési kiadások.

1—8. rovat.

1. A személyi járandóságok rovata alatt 1895-re 172.826 frt van felvéve. Ezzel szemben az 1894. évi költségvetés személyi járandóságainak részletezésében fizetésekre, lakpénzekre, személyi pótléokra és fa- és földjárandóságokra, a naszódvidéki községeknél és a többi községi erdőknél mindössze 141.597 frt volt felvéve, mihez még a fizetésjavításra engedélyezett átalányból 10.470 frt járul. Az összes személyi járandóságokra tehát 1894-ben összesen

152.067 frt számitattott; a többlet tehát ezen rovatnál 1895-ben 20,759 frtott fog kitenni.

Ezen többletből 12.000 frt a községi erdőknél alkalmazott kezelőtisztek fizetés javítására és ugyanezen tisztviselők lakás-pénzének emelésére vétetett fel azon indokok alapján, melyek a kincstári erdők személyi járandóságok czimü rovatánál fennebb már részletesen előadattak. Az ezen rovatnál mutatkozó 20.759 frtnyi többletből eddig még nem indokolt 8.759 frtnyi összeget azon négy tisztviselői állomás javadalmazására kellett felvennem, melyek a községi erdők személyi járandóságainak részletezésében a „központi igazgatás“ czime alatt felvéve vannak s melyek a földmivelésügyi ministerium kebelében a községi erdők ügyeit intéző ügyosztályt képezik.

Ez az ügyosztály ugyanis már 1889. óta tényleg működik, mert a községi erdőkezelés központi intézkedésének megszaporodott teendőit ezen idő óta a kincstári erdők ügyeit intéző ügyosztályra bizni a szolgálat hátránya nélkül nem lehetett. Sőt a kérdéses 4 állomás közül 3, nevezetesen az erdőtanácsosi, főerdészi és erdészjelölti állomások tényleg már szervezve is voltak, ugy, hogy ezuttal csak egyetlen új állomás szervezéséről van szó.

Az erdőtanácsosi és főerdészi állomásoknál kitüntetett összes illetmények és az erdészjelölt fizetését képező összeg tehát nem képeznek költségzaporulatot, mivel ugyanezen összegek arányában egyfelől a kincstári erdők központi igazgatásának költségei s másfelől a községi erdők kezelő-személyzetének költségei kevesbedtek. Az erdészjelölt 300 frtnyi lakpénzét azonban ujonnan kellett felvenni, mivel a külső szolgálatnál alkalmazott erdészjelöltek nem bírnak lakpénzzel, a központban alkalmazottaknak ellenben törvényszerű igényük van.

Végül a mi az egyetlen új állomást képező főerdőtanácsosi állomást illeti, ennek illetményeit azért volt okvetlenül szükséges ezuttal felvenni, mert a községi erdők ügyosztályának vezetésével megbizott tisztviselő fizetése eddig egy, a kincstári erdők részére szervezett erdő-igazgatói állomás terhére utalványoztatott, ezt az állomást azonban továbbra is elvonni a kincstári erdők kezelésétől, a szolgálat hátránya nélkül nem lehet.

Egyébiránt miután a volt naszódvidéki községek a bevéte-

leknél kimutatott kezelési hányadon kívül a központi igazgatás költségeihez is hozzájárulnak évenként 3.000 frttal és ez az összeg a községi erdők bevételei közé tényleg fel is van véve, a szóban forgó központi főerdőtanácsosi állomással összekötött fizetés tényleg fedezetet is talál, az ezen állomással összekötött költség pedig eddig is utalványoztatott az állomást ellátó erdőigazgatónak.

2. *Irodabér-, és irodaszolgálatartási és irodai átalányok.* Az ezen rovat alatt felvett 14.330 frt 84 irodahelyiség bérére, 88 tisztviselő iroda-átalányára, az irodák fűtésére, világítására és tisztántartására s ezen kívül egyszersmind 16 tisztviselő természetbeni lakásának bérére szükséges; ezen tisztviselők részére ugyanis, miután külön irodahelyiséget bérelni nem lehetett, olyan nagyobb helyiségek béreltettek, melyekben az irodán kívül a lakpénz megszüntetése mellett természetbeni lakást is kaphattak.

3. *Egyéb irodai költségek.* Az ezen rovat alatt előirányozott 1.473 frt a rendes irodai átalányokból nem fedezhető nyomtatványok és könyvek beszerzése s az irodai butorok és felszerelési tárgyak javítására szükséges.

4. *Lótartási átalányok.* A községi erdőknél alkalmazott kezelő tisztviselők az utazásaiknál felmerülő fuvar-költségek fedezésére, az erdészjelöltek és gyakornokok kivételével, kik a fuvar-költségeket esetről-esetre felszámítják, évi átalányban részesülnek, mely az erdészeknél és kezelő főerdészeknél 350 frtban, a központi főerdészeknél és erdőmesterekénél 500, illetve 600 frtban van megállapítva. Az előirányozott 37.110 frt szám szerint ezen rendszeresített átalányok összegének felel meg, s teljesen megegyezik az 1894. évi költségvetésben megállapított lórtartási átalányok összegével.

5. *Egyéb utazási költségek.* Ez ezen rovat alatt előirányozott 27.725 frtból a kezelő-tisztek szabályszerűen felszámított napidijai s továbbá az erdészjelöltek és gyakornokoknak a kezelés érdekében tett utazásainál felmerülő esetről-esetre felszámított fuvar-költségei és egyszersmind napidijai fognak fedeztetni. — Ezek a kiadások, valamint az ezentúl említendő kiadások is az 1894. évi költségvetésben nem voltak külön kitüntetve, s ezért összehasonlítás sem tehető azzal, azonban a szükséglet az 1893. évi tényleges kiadások figyelembe vételével állapított meg, még pedig a lehető legszigorubb takarékossgal, mit eléggé igazol már az is, hogy egy

tisztviselőre átlag alig 200 frt esik, holott egy-egy tisztviselőnek a kerületek szerint legalább 80—120 napot okvetlenül a külső szolgálatban, uton kell töltenie. Az előirányzott összeget tehát csak az elkerülhetetlenül szükséges utazások korlátozásával lehetett volna lejjebb szállítani.

6. *Kezelési épületek fentartása.* Miként fentebb már említettett, a községi erdőtisztek irodái általában bérelt helyiségekben vannak elhelyezve, melyek fentartása a bérlőt kötelezi. Zsarnóczán, Csikszeredán, Ujvidéken és Ungváron azonban az irodák s egyszersmind 5 tisztviselő részére kivételesen kincstári, s illetve vármegyei épületek állanak rendelkezésre, melyeknek a fentartásáról itt kell gondoskodni. Erre a célra vétetett fel az előirányzott 187 frt, mely előreláthatólag elégséges lesz a felmerülő kisebb javításokra.

7. *Jutalmak és segélyek.* A tervbe vett fizetésjavításra való tekintettel az 1895. évben nagyobb számu és nagyobb mérvű segélyezések és jutalmazások nem fognak előfordulni. A tapasztalat szerint beálló betegségi, halálozási és a tisztviselők nagyobb mérvű anyagi károsodását előidéző balesetekre való tekintettel azonban az előirányzott 1.650 frtnyi összeg felvételét még is szükségesnek tartottam, megjegyezvén, hogy abból egy tisztviselőre átlag alig 12 frt esik.

8. *Egyéb vegyes költségek.* Az előirányzott 965 frtból azon kisebb kiadások fognak fedeztetni, melyek természetüknél fogva az az eddig említett rovatokba nem sorozhatók be.

Erdőrendezési és egyéb dologi kiadások.

9—12. rovat.

9. *Erdőrendezés.* Az itt előirányzott 37.159 frt a községi erdők üzemterveinek elkészítésével kapcsolatos határrendezési felmérési, térképezési és egyéb üzemrendezési munkálatok költségeinek fedezésére szükséges. Ezen rendkívüli munkálatokat ugyanis a fennálló szerződések értelmében kevés kivétellel szintén az államnak kell teljesíteni a községi erdőkben, még pedig lehető rövid idő alatt, mert a rendszeres gazdasági tervek elkészítését és beterjesztését, — tekintettel a birtokosok érdekeire is, — hosszú időre elhalasztani nem lehet. Mindenesetre szükséges, hogy

az 1895. év végéig legalább az anyaország vármegyéiben, hol már kevesebb a hátralék, az összes enemű munkálatok befejeztesenek, hogy azután a következő években a munkaerő, az erdélyrészi vármegyékben összpontosíthatassék, s nagyobb munkaerővel a hátralévő munkálatok itt is, mielőbb elkészíttessenek.

E végből azonban az állandó kezelő személyzet mellé, megfelelő műszaki segítséget és segéd munkaerőt kell adni, mivel maga a kezelő személyzet a hátralévő teendőket nem végezheti el.

Nevezetesen szükséges lesz az 1895. évben legalább 40 akadémiát végzett műszaki dijnokot alkalmazni, kiknek egy forintnyi napidijai és tényleges utazási költségei átlag egyenkint 500 frtot, egészben pedig 20.000 frtot fognak kitenni.

Szükséges továbbá 36 állandó begyakorolt munkás, mert a birtokosok által kirendelt napról-napra változó napszamosok a nagyobb és fontosabb felméréseknél vezetés nélkül nem képesek segédkezni. Ezeknek a helyi viszonyok szerint 150—220 frttal engedélyezett évi bére, összesen szintén 5.985 frtot vesz igénybe. Háromszék és Csik vármegyében pedig a fennálló szerződések értelmében az alárendeltebb munkaerőt, az időről-időre felfogadott napszamosokat is az államnak kell alkalmazni, s erre a két vármegyében legalább 1.500 frt szükséges.

Fedezni kell továbbá az elkerülhetetlen dologi kiadásokat, nevezetesen a mérnöki műszerek javítási költségeit, a térképek készítéséhez szükséges rajz-papir, rajz-eszközök és rajz-szerek beszerzési költségeit, melyek együtt mintegy 2.700 frtot fognak igénybe venni, s hasonlóképen mintegy 1.837 üzemterv második példányának lemásolási költségét, mire — az eddigi tapasztalatok szerint — 3.674 forint lesz szükséges.

S végül ezen rovat hiteléből kell fedezni a 8 erdészjelöltnek és 25 erdőgyakornoknak az erdőrendezési munkálatoknál felmerülő napidijait és fuvarköltségeit is, melyek átlag 100 frtot, egészben pedig 3.300 frtot fognak igénybe venni.

Az itt részletezett költségek, melyek együttvéve az előirányzott 37.159 frtnak felelnek meg, részben tényleg utalványozva vannak; részben pedig az eddigi tényleges szükséglet arányában a lehető legtakarékosabb számítással állapították meg s ennél fogva az

1895. évre tervbe vett, el nem halasztható erdőrendezési munkálatok foganatosítására okvetlenül szükségesek.

10. *Csemetekertek és erdőültetések.* Az állami kezelés iránt kötött szerződések értelmében az állam a kezelésen kívül Szeged és Ujvidék városok erdeiben foganatosítandó erdőültetéseket is saját költségén köteles teljesíteni. A többi községi erdőkben már az erdőültetések foganatosítása nem az állam, hanem a birtokosok feladatát képezi, mind a mellett hivatali elődeim, tekintettel arra, hogy e nehéz feladatnak a szegényebb községek, volt urbéreszek, egyházak, iskolák stb. magukra hagyatva nem lettek volna képesek sikeresen megfelelni, 1889-től kezdve 11 törvényhatóság területén 36 helyen, összesen 71·7 kat. holdnyi csemetekertek telepítettek meg fokozatosan, melyeknek jelenleg 13,000.000 darabra tehető állandó csemete-készletéből évenként 6—7,000.000 darab csemete osztatik ki a szegényebb birtokosoknak az eddig kellően be nem erdőültített vágások és kopár területek beerdősítésére.

Ezen jelenleg is művelés alatt álló csemetekertekre és a szegedi és ujvidéki erdőültetésekre szükséges az ezen rovat alatt előirányzott 17.353 frtnyi költség. Eddig ezen kiadások, a szegedi és ujvidéki erdőültetéseket és a banai csemetekert költségeit kivéve, melyek a községi erdők bevételeinek terhére adattak ki, az országos erdei alapból, legutóbb pedig az ezen alap terhére az erdővásárlási alapból felvett kölcsönrel fedeztettek.

Jövőre azonban már a fedezetről ezen a módon nem lehet gondoskodni, mert az országos erdei alap jövedelmeit saját kiadásai is teljesen igénybe veszik s ép ezért kölcsönrel sem lehet ezt az alapot többé megterhelni. Mindamellettt ezen csemetekerteket okvetlenül fenn kell tartani, mert az illető vidékeken azokra még égető szükség van. Abban az esetben ugyanis, ha az állam a sok elrongált erdő és kopár terület szegényebb sorsu birtokosait ingyen-csemeték kiosztásával nem segívezi, a sok nehézség leküzdése után most már megindult erdőültetések ismét visszaesést fognak mutatni, s az erdőtörvény rendelkezéseinek a legszigorubb büntetésekkel sem lehet kellően érvényt szerezni.

Ezért szükségesnek és indokoltnak tartottam ezen fontos közgazdasági feladatot teljesítő csemetekertek további fentartására és művelésére a községi erdők ezen rovata alatt előirányozni a

szükséges hitelt, annyival is inkább, mert az erdőtörvény az államot a kopár területek birtokosainak ingyen mag és csemetékkel való segélyezésére tényleg kötelezi is, már pedig ezen csemetekertek készleteinek jelentékeny része tényleg olyan elpusztított területek beerdősítésére adatik ki, melyeknek mielőbbi beerdősítése közgazdasági tekinteteből sürgősen szükséges.

11. *Leltári tárgyak beszerzése.* A községi erdőkezelésnél szükségelt leltári tárgyak többnyire irodai felszerelésekből, továbbá mérnöki műszerekből és eszközökből s a legszükségesebb szakkönyvekből állanak. Ezek eddig a kincstári erdők költségén szereztettek be. A most kért 1405 frtnyi csekély összeg a még szükséges mérnöki műszerekre, irodafelszerelési tárgyakra, s néhány szakkönyvre szükséges.

12. *Egyéb vegyes kiadások.* Az itt előirányzott 580 frtból azon kisebb kiadások fognak fedeztetni, melyek természetüknél fogva sem a kezelési kiadások rovatai alá, sem a 9—12. rovatok alá nem sorozhatók.

Bevételek.

1—2. rovat.

A községi erdők bevételei az 1894. évi költségvetésben a kincstári erdők 7. és 8. bevételi rovatai alatt két átalány-összegben, összesen 221.665 frttal voltak felvéve. Ezzel szemben most két rovatban, de a vármegyék szerint részletezve, összesen 232.100 frt, vagyis 10.435 frttal több irányoztatik elő a következő okokból:

1. *Kezelési költség fejében fizetendő átalányokra* 225.023 frt irányoztatik elő szemben azon 218.211 frttal, mely az 1894-re előirányzott 221.665 frt összes bevételből az ilyen átalányokra esett. Az ezen rovat alá tartozó bevételek tehát 6.812 frttal emeltettek és pedig a következő okokból:

a) a volt naszódvidéki községek által a kezelés központi költségeinek fedezésére fizetett 3.000 forint átalány, mely eddig a kincstári erdők központi igazgatásánál bevételképen lett elszámolva, most itt volt felveendő;

b) a beszterczei m. kir. erdőigazgatóság által kezelt volt

naszóvidéki községi erdők külső kezelési költségei az 1894-re már engedélyezett fizetésjavítások folytán 1.830 frttal emelkedvén, ugyanezen összeggel az eddigi átalányt is méltányosnak tartottnak emelni; hasonló okokból emelnem kellett a fehértemplomi vagyon-község átalányát is, és egyszersmind egyöntetűség szempontjából felvettem a költségvetésbe azon kiadásokat és bevételeket is, melyeket eddig a nevezett vagyon-község pénztára közvetlenül számolt el, úgy, hogy ezek folytán a vagyon-község átalánya egészben 2.115 frttal emelkedett;

e) viszont azonban az Arad vármegye által fizetett átalányt 133 frttal leszállítanom kellett, mivel a törvényhatóság által a kezelés átvétele alkalmával bejelentett adatok, melyek alapján az átalány megállapított, részben téveseknek bizonyultak, a ennek folytán az átalány összege is helyesbitendő volt.

2. *Egyéb bevételekre* az 1894. évre előirányzott összegben 3.454 frt számított volt, most pedig 7.077 frt irányoztatik elő. A 3.623 frt többletet a következő összegek képezik:

a banai állami csemetekertből oly birtokosoknak is adatik ki csemete, kik a csemeték ingyen kiszolgáltatására nem tarthatnak igényt, s a kiknek ezért a szükségelt készletek mérsékelt áron adatnak el. Ily bevételekből 1895-re 300 frt számítható;

Besztercze-Naszódvármegyében egyes egyházak és naszódi iskola és ösztöndíj-alap erdei is az állam által kezeltetvén, ezek a kezelésért összesen 1.410 frtót fizetnek, ez az összeg tehát szintén felvétellett most a bevételek közé;

Somogy és Szolnok-Doboka vármegyék birtokosai a szerződések értelmében az üzemtervek elkészítésének költségeit külön kötelesek megfizetni; ezen a czimen az első vármegyében 250, az utóbbiban pedig 800 frt fog előreláthatólag befolyjni;

végül Torda-Aranyos vármegye birtokosainak eddig 4.100 frttal számított átalányán kívül ezuttal még 1.300 frt is felvétellett a bevételek közé. Ezen vármegye birtokosainak kezelési átalánya ugyanis a szerződésben 5.400 frttal állapított meg, de azzal a kikötéssel, hogy abból 1.300 frtot a vármegyébe egy állami szolgálatba át nem vett régi erdőtisztnek fog kifizetni. Egyöntetűség okából most ezen összeg úgy a kiadások mint a bevételek közé felvétellett;

viszont azonban az ujvidéki erdők kezelésénél befolyó s a szerződés értelmében az államot illető időközi haszonbéréket az 1894-re előirányzott összeggel szemben 437 frttal leszállítanom kellett.

Erdőfelügyelőségek.

Kiadás, 3. czim

Az erdőfelügyelőségek előirányzatába — az 1894. évre megállapított költségvetéstől eltérőleg — 13.050 frttal nagyobb kiadás a tisztviselők fizetéseinek és lakpénzeinek javítására vétetett fel, a melyben egyébként bentfoglaltatik a törvényhozás által az 1894. évre az erdőtisztek illetményeinek feljavítására megszavazott 57.000 frtból az „erdőfelügyelőségek“ cziménél felhasznált 6.500 frt is, amely ezen czimnél az 1894. évi költségvetésben kifejezést nem nyert.

Országos erdei alap.

Kiadás, 4. czim. — Bevétel, 2. czim.

Az országos erdei alap előirányzatába az 1894. évre megállapított költségvetéstől eltérőleg 10.800 frttal nagyobb kiadást kellett felvenni.

A nagyobb szükséglet indokát leli azon körülményben, hogy a földbirtokosok a kopárok berdősítésére évről-évre nagyobb mennyiségű csemetét kérnek, s hogy már az 1894. évben sem volt lehetséges a törvényszerű igényeket kellő mértékben kielégíteni, mint-hogy pedig ezen igények ki nem elégítése az 1879. évi XXXI. t.-cz. 177. §-a b) pontjában foglalt rendelkezések ellenére, az erdősítések foganatosítását akadályozná meg: az erdőtörvény ez irányu rendelkezéseinek megtarthatása tekintetéből, s hogy a kopár területeknek országszerte hangsúlyozott s mindenki által szükségesnek ismert erdősítése teljesítésék, az 1895. évre e célra nagyobb összeg volt előirányzandó.

Indokolva van ezen nagyobb összeg továbbá az által is, hogy az 1895. évben elrendelendő és segélyezendő új erdősítéseken felül azon erdősítések is pénzsegélyben részesítendők, melyek az 1894. évben tett intézkedések alapján a Mezőség némely területein

a fiunei Karst vidékén, s több más közgazdasági szempontból beerdősítendő kopár területeken, az 1895. évben folytatólag fognak teljesíteni.

Az erdősítések érdekében felveendő 10.000 forint és a szakiskoláknál alkalmazott személyzet fizetésének javítására felvett 800 frt költséggel együtt összesen 10.800 forint hiány mutatkozik.

Ezen hiány fedezésére nézve tisztelettel meg kell jegyeznem, hogy az állam rendes bevételeiből fedezendő, mert az országos erdei alapnak 100.000 frtnál nagyobb bevételre számítani nem lehet, s mert ezen 100.000 frtnyi bevétel is csak akkor és abban az esetben érhető el, ha az elkövetett erdei kihágások törvényszerű megbüntetése kellően végrehajtatik; nem tekintve azonban ezt a körülményt, nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy az államsegély czímen igénybe veendő összeg, az 1879-iki XXXI. t.-cz. 177. §-ának 6. és 7. bekezdése szerint, tulajdonképen az állam által viselendő, s így tehát ezen kiadás szigoruan véve az országos erdei alapot nem terhelheti, hogy az országos erdei alap bevételei terhére termelt s illetve az 1893. év végéig díjmentesen kiosztott 104,000.000 csemetével 25,365 kat. hold kopár terület lett beerdősítve, s hogy csak a csemetetermelés megfelelő fokozása mellett lesz sikere annak az általános törekvésnek, mely a kopár területeknek mivelhető földekké való átalakítását czélozza;

hogy a 4-edik erdőőri szakiskola az erdélyi részekben az 1893. évben megnyitván, az országos erdei alap bevételei már nem elegendők arra, hogy azokból az állam által országos erdőgazdasági érdekből viselendő pénzsegélyek és a nagyobb mértékű csemetetermelés által, valamint az erdőőri szakiskoláknál alkalmazott tisztviselők illetményeinek szabályozása folytán felmerülő kiadások fedeztessenek.

Az előadott indokok alapján, s miután az állam az általa viselendő segélyekhez eddig hozzá nem járult, sem pedig az állam költségén erdőőri szakiskolát nem állított fel s mindezen kiadásokat — melyek más közigazgatási ágazatoknál az állam által viseltetnek, — eddig az országos erdei alap fedezte, tisztelettel kérem a szükségessé vált költségtöbbletnek megadását.